

Morbror Anders

Våren 2006 ringde Mats Wik till mig och berättade att han talat med min kusin Karen i Minneapolis, USA. Hon planerade att tillsammans med en släkting resa till Sverige kommande sommar. Karen – dotter till min morbror Anders! Då började minnena komma. ”Stjinnär Anders” – Dunder Anders Olsson, som emigrerade till Amerika 1923 vid 25 års ålder.

Mitt första minne av morbror Anders är från juldagen 1932, då han var hemma på besök. Han kom och hämtade mig till julottan. Vi kom in i kyrkan, det var fullsatt, vi fortsatte framåt och fick sitta på en av de främsta bänkarna. Alla ljusen, psalmsången, ”Var hälsad...”! Att pappa och mamma inte var med berodde på att jag hade fått en liten bror på Luciadagen.

Nästa minne av morbror Anders är från hösten 1933. Vi hade då på sommaren flyttat till Valbo utanför Gävle. Anders skulle nu resa tillbaka till Amerika och tog järnvägen från Mora och stannade hos oss i Valbo. Vi mötte honom vid stationen. Han övernattade hos oss, och fortsatte sedan sin långa resa.

18 juli 1923. Släkt och vänner tar adjö av Stjinnär Anders när han med ångbåten Englbrekt startar sin långa resa till Amerika.

Om somrarna när vi var hemma på Sollerön tittade vi ibland på gamla fotografier som låg i en träskål ”sud i kamarim”. Bland alla fanns några som tagits på avresedagen 1923, när Anders gav sig iväg till Amerika. Där fanns även foton från 1932-33, då han var hemma på besök. Amerika kom att bli som en saga, en dröm. Den av oss som fått brev därifrån, ofta med några foton, måste genast ringa till syskonen och berätta.

Tiden gick. Så småningom fick vi brudkort och kort på barnen Larianne och Karen. Jag tänkte att jag någon gång skulle hälsa på där borta, men så blev det aldrig. 1956 för min bror Sune och hans fru dit och stannade i Minneapolis några dagar. Då berättade Anders för dem att han så gärna ville komma hem till Sollerön och hälsa på ännu en gång. Och 1963 blev det verklighet.

De kom hem till midsommaren, Anders med hustrun Anna och flickorna Larianne och Karen. Den sommaren minns jag som en enda lång släkträff. Alla som kunde kom hem till Skinnargården på Sollerön och hälsade på, och Anders-familjen åkte runt för att se var alla släktingar bodde.

När jag nu fått veta att Karen skulle komma, började jag leta i mina gömmor för att se om det fanns något av intresse att visa. Jag hittade ett brev, adresserat till min pappa, där Anders berättade om resan tillbaka till Amerika sedan han lämnat oss i Valbo. Det hade varit flera Solleröbor med på samma Amerikabåt. Några dagar hade det varit kraftig sjögång och många hade blivit väldigt sjuka. När de närmade sig den amerikanska kusten kom Anders och några av hans kamrater överens om att göra sällskap vidare till Minneapolis.

Efter att ha gått iland i New York hade de åkt hiss upp i Frihetsgudinnan och gått in i hennes huvud för att titta på utsikten. Anders var verkligen fascinerad. Sedan fortsatte de till Chicago, där den stora världsutställningen pågick. Där stannade de en dag och tyckte det var så mycket att se där så de önskade att de haft en hel vecka på sig.

Så fortsatte de och kom tillbaka till arbetslösheten i Minneapolis. Det var en svår tid där. Anders hade ju Anna som väntade, och hon hade arbete. Ogifta män hade svårt att få arbeten, men de kunde få matkuponger. Ja, så långt brevet från 1933. Vi vet ju att han fick arbete så småningom, och han fick ett bra liv där.

År 2006 var det 100 år sedan Anders Zorn anordnade den första spelmansstämman i Gesunda. Han mindes från sina barndoms somrar hur hornsignaler klingat i skogarna, och undrade om någon kunde blåsa lika vackert nu. Han hade hört berättas om en äldre kvinna, Lafvas Margit Olsdotter, som var en duktig hornblåserska. Zorn fick höra hennes vackra toner och målade senare av henne. Sollerökonstnären Sven Hinders gjorde en kopia av den tavlan, som sedan min tidiga barndom har följt mig som ”farmorstavlan”. Lafvas Margit var nämligen farmor till min mamma. Jag minns också Lafvas Margit sedan 1930-talet, då hon och

”farfar” kom hem till min mormor och morfar i Skinnargården för att bo där en tid. Så var åldringsvården ordnad då – en månads vistelse hos vart och ett av barnen.

I augusti 2006 kom så Karen och vår släkting Muriel till Sollerön. Lafvas Margits två bröder utvandrade till Amerika i ungdomen, och en av dem var farfar till Muriel.

Porträttet av Lafvas Margit, ”Hornblåzerskan”, blev den stora affischbilden till 100-årsjubileet i Gesunda. Här står Muriel, Mats och Karen framför ”farmorstavlan” vid Zornmuseet i Mora.

Dagarna gick fort för vårt amerikafremmande med besök hos vänner och bekanta, och vi minns med glädje den gemensamma träffen i Gesunda som Mats och hans syskon ordnat för oss alla släktingar. Tack!

Britta Hansson f. Byrén